

Ιστορία της Τέχνης – Προϊστορία

Ζωγραφική των σπηλαίων-παλαιολιθική εποχή-Homo Sapiens

Τα πρώτα δείγματα αυτής της τέχνης βρέθηκαν τυχαία το 1879 στις οροφές και τα τοιχώματα ενός σπηλαίου στην Altamira, στην Ισπανία. Η ζωγραφική αναπαράσταση απεικόνιζε πολύχρωμους βίσωνες και άλλα ζώα. Τα προϊστορικά έργα ζωγραφικής, αποδίδονται με τρόπο νατουραλιστικό. Οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται ξεκινούν από την απλή χάραξη, για να καταλήξουν στο σχέδιο με μαύρο περίγραμμα και τη χρήση καθαρών χρωμάτων (κυριαρχούν τα κόκκινα και οι ώχρες) Η έννοια της σύνθεσης είναι σχεδόν ανύπαρκτη και συχνά οι εικόνες αλληλοεπικαλύπτονται ή υποβάλλονται από την υφή και το χρώμα της επιφάνειας του βράχου. Δηλαδή, ο καλλιτέχνης παρατηρώντας την επιφάνεια που στην συνέχεια θα ζωγραφίσει, βλέπει χρώματα και σχήματα που του θυμίζουν μια μορφή (ενός ζώου για παράδειγμα) κι επεμβαίνει συμπληρώνοντας με γραμμή και χρώμα.

Πρόκειται για μία τέχνη προορισμένη να εξασφαλίσει την επιτυχημένη διεξαγωγή κυνηγιού, αν και μια πιο σύγχρονη θεωρία υποστηρίζει ότι πρόκειται για απεικονίσεις μύθων. Οι καλλιτέχνες ανήκουν κυρίως στην ανθρωπολογική κατηγορία *homo sapiens* που θα πει «σοφός άνθρωπος»

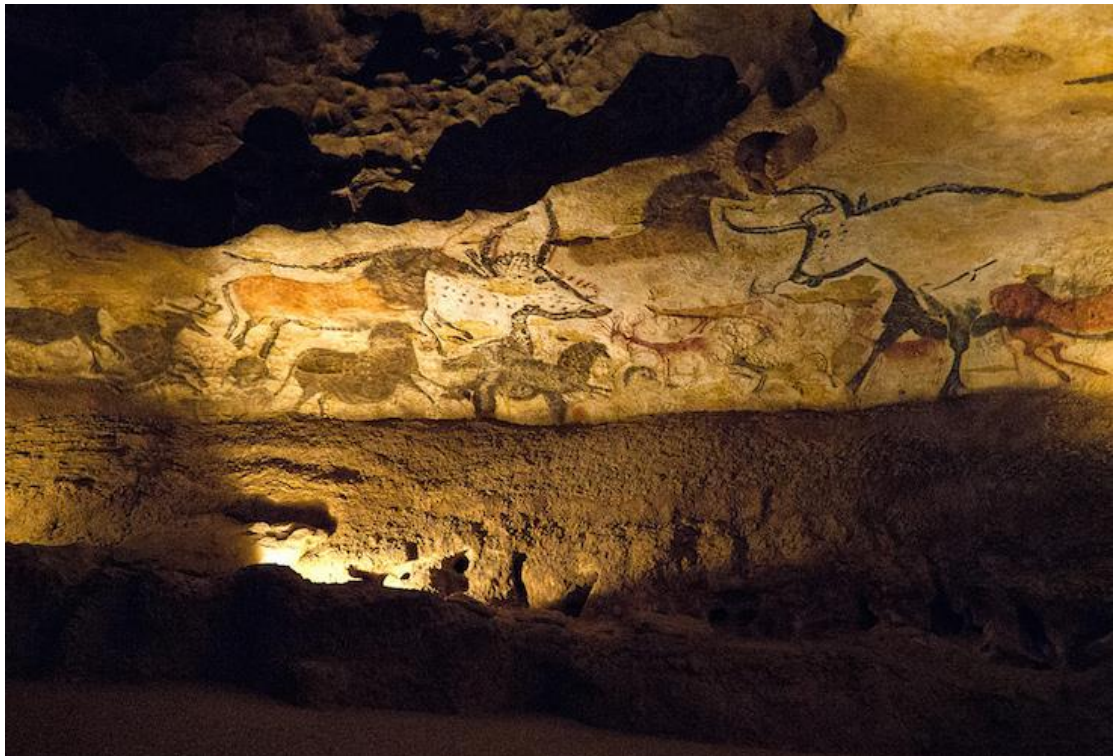
Ας εξετάσουμε αρχικά την περίπτωση του σπηλαίου Lascaux

Την 12^η Σεπτεμβρίου του 1940, στην περιοχή Dordogne της νοτιοδυτικής Γαλλίας, ο δεκαοκτάχρονος Marcel Ravidat, έκανε μια βόλτα με τον σκύλο του Robot, όταν ο τελευταίος έπεσε σε μια τρύπα, στη ρίζα ενός βράχου. Ο Ravidat, επέστρεψε στο σημείο με τους φίλους του Jacques Marsal, Georges Agnel, και Simon Coencas για να βγάλουν τον σκύλο απ'τη σπηλιά.

Σύρθηκαν στο λαγούμι, προχώρησαν στον μήκος 15 μέτρων σκοτεινό διάδρομο, και βρέθηκαν σε μια μεγάλη σπηλιά, χωρισμένη σε μεγάλες αίθουσες. Ανάβοντας τις λάμπες τους, είδαν με έκπληξη ότι οι οροφές

και τα τοιχώματα του σπηλαίου ήταν ζωγραφισμένα με αλληλοεπικαλυπτόμενες απεικονίσεις άγριων ζώων και σκηνές κυνηγιού. Οι απεικονίσεις αυτές, πάνω στην επιφάνεια του βράχου, λέγονται **βραχογραφίες** και **σπηλαιογραφίες**. Οι ειδικοί που κατέφτασαν στο σημείο, συμπλήρωσαν το παζλ με τις επιστημονικές γνώσεις και μεθόδους τους. Η capella Sixtina της προϊστορίας, όπως χαρακτήρισαν πολλοί το σπήλαιο Lascaux, χρονολογήθηκε με τη μέθοδο χρονολόγησης του άνθρακα, και υπολογίζεται ότι κατοικήθηκε και ζωγραφίστηκε γύρω στο 20.000 π.Χ.

Πώς ζούσαν όμως οι προϊστορικοί άνθρωποι;

Εκείνη την εποχή, όλη η γη ήταν καλυμμένη με πάγους, η μόνη εποχή που βίωναν ήταν ένας αιώνιος χειμώνας. Καθώς λοιπόν το φιλμ του πάγου δεν επέτρεπε την καλλιέργεια της γης, η ανθρώπινη διαβίωση εξαρτιόταν αποκλειστικά από το κυνήγι. Το άγριο ζώο τους προσέφερε τα πάντα: Με το δέρμα του μπορούσαν να κατασκευάσουν ενδύματα και να ζεσταθούν, με τα οστά του έφτιαχναν εργαλεία, με το κρέας του τρέφονταν.

Γιατί όμως σε μια τόσο δύσκολη συνθήκη όπως αυτή της εποχής των παγετώνων, οι άνθρωποι είχαν ανάγκη να κάνουν τέχνη; Την εποχή

εκείνη, ο άνθρωπος είχε συνολική αντίληψη της τέχνης (χρηστική, παγανιστική, αφηγηματική)

Χρηστική, δηλαδή λειτουργική, γιατί οποιοδήποτε κατασκεύασμα από τα χέρια του, ένδυμα, όπλο, εργαλείο, είναι πράξη δημιουργική, που συντελείται με τον συνδυασμό της χειροναξίας και της νόησης.

Παγανιστική, δηλαδή θρησκευτική σημασία. Το ζώο, εφόσον καλύπτει με πολλαπλούς τρόπους την ανθρώπινη διαβίωση, καθίσταται ιερό. Η διαδικασία του κυνηγιού, είναι με αυτόν τον τρόπο και τελετουργία. Εκτός από το όπλο και το εργαλείο, ο άνθρωπος χρειάζεται και το προσωπείο, δηλαδή τη μάσκα, την οποία κατασκεύαζε συχνά από το κρανίο του ζώου που είχε σκοτώσει. Η μάσκα τον καθιστούσε τρομακτικό στον εχθρό και ελκυστικό στο άλλο φύλο.

Αφηγηματική λειτουργία η τέχνη έχει γιατί ζωγραφίζοντας τις σκηνές κυνηγιού, κι εφόσον δεν είχε αναπτυχθεί η γλώσσα, ο λόγος με την μορφή που υπάρχει σήμερα, μπορούσε να αφηγηθεί ένα περιστατικό. Π.χ.: Τι διαδραματίστηκε κατά τη διάρκεια του κυνηγιού, κι ένας σύντροφος απ'την ομάδα δεν επέστρεψε με τους υπόλοιπους στο σπήλαιο.

Τέλος, η ύπαρξη τέχνης σε μια χρονική συνθήκη όπου ο άνθρωπος αντιμετωπίζει δυσκολίες στην διαβίωσή του (ακραία καιρικά φαινόμενα, δυσκολία στην εύρεση τροφής, κινδύνους από τα θηρία) αποδεικνύει ότι η ανάγκη αυτοέκφρασης συνοδεύει τον άνθρωπο από την γέννησή του.